

ДАСТУРИ МЕТОДИ ОИД БА ТАЪРИХИ ЎЗБЕКИСТОН

**ВАЗОРАТИ ТАЪЛИМИ ОЛӢ ВА МИЁНАИ МАХСУС
ҶУМҲУРИЙ ӮЗБЕКИСТОН**

ДОНИШГОҲИ ДАВЛАТӢ БУХОРО

ШУЪБАИ «ТАЪРИХИ БУХОРО»

**ДАСТУРИ МЕТОДӢ ОИД БА
ТАЪРИХИ ӮЗБЕКИСТОН**

БАРОИ ГУРУҲҲОИ ТОЧИКӢ

**Бухоро
Нашриёти “Дурдона”
2019**

УДК 616.132-002:616.831-005.4

54.102

Б 13

ББК 54.102

Дастури методӣ дар асоси барномаи таълимии намунавӣ, ки бо фармони Вазорати маълумоти миёнаи махсуси Ҷумҳурии Ўзбекистон аз 25 августи соли 2018 № 744 тасдиқ шудааст, асос ёфтааст.

Дастури методӣ барои гуруҳҳои таълимӣ оид ба таърихи Ўзбекистон дар асоси барномаи таълимии стандартӣ, ки бо фармони Вазорати таҳсилоти миёнаи умумии Ҷумҳурии Ўзбекистон аз 25 августи соли 2018 № 744 тасдиқ шудааст, асос ёфтааст. Дастури методӣ мазмун лексияҳо, инфограҳҳои калитӣ дар мавзӯи адабиёт, саволҳои мавзӯӣ ва тестҳои дарбар мегирад. Дар ин дастур усулҳои гуногуни таълим, ки ба технологияҳои нави педагогӣ дар таълими таърихи Ўзбекистон асос ёфтааст, тавсиф карда шудаанд.

Таҳиякунанда:

Бобочонова Ф., Шуъбаи «Таърихи Бухоро» калон астамуаллим,
номзади илмҳои таърих
Темиров Ф., Сардори шуъбаи «Таърихи Бухоро»

Шарҳдиҳандагон:

Курбонова М.Б., Шуъбаи «Таърихи Бухоро» доцент, номзади
илмҳои таърих

Мирзақуллов Б.Т., Институти технологияи муҳандисии «Илмҳои
иҷтимоӣ» Бухоро доцент, номзади илмҳои таърих

Барномаи корӣ бо Қарори Раёсати Донишгоҳи давлатии Бухоро
аз 27 августи соли 2019 тасдиқ карда шуд

ISBN 978-9943-5871-8-2

МУНДАРИЧА

Мавзӯ 1: Осӣи Марказӣ як ҷузъи таркибии тамаддуни ҷаҳонӣ мебошад	3
Мавзӯ 2: Ташаккул ва марҳилаҳои рушди давлатҳои қадимтарин дар каламрави Ўзбекистон (аз замонҳои қадим то асри 9).....	12
Мавзӯи 3: Роҳи бузурги абрешим ва ҳозира	24
Мавзӯи 4: Давлатдорӣи Ўзбекистон дар асрҳои IX-XII. Ҳаёти сиёсии иҷтимоӣ ва иқтисодӣ.	26
Мавзӯи 5: Эҳёи асрҳои IX-XII дар ҳаёти халқҳои Осӣи Марказӣ. (ренессанс) Рушди илм ва фарҳанг.....	41
Мавзӯи 6: Ҳаёти иҷтимоӣ-иқтисодӣ, сиёсӣ ва фарҳангӣ дар давраи Амир Темури ва Темуриён.....	55
Мавзӯи 7: Тақсимоати каламрави Ўзбекистон ба ханчаҳо, сабаб ва оқибатҳои онҳо	63
Мавзӯи 8: Ишғол кардани ханҳои узбакӣ аз ҷониби Империяи Русия. Ҷунбиши миллии озодӣ бар зидди зулми мустамликавӣи мустамлика	68
Мавзӯ 9: Ҳаракати мусаллаҳона ба барқароршавӣи ҳокимияти шуравӣ.	76
Мавзӯи 10: Сиёсати репрессияи Шуравӣ дар Ўзбекистон, маъно ва оқибатҳои он.....	79
Мавзӯи 11: Ўзбекистон дар пас аз гузариш ва бӯҳрони маъмурияти маъмурӣ.....	83
Мавзӯи 12: Қараёни ташаккули асосҳои давлати демократӣ ва ҷомеаи шаҳрвандӣ дар Ўзбекистон мустиқил.....	90
Мавзӯ 13: Рушди иқтисодӣ, маънавӣ ва фарҳангии Ўзбекистон дар солҳои истиқлолият.	97
Лугати тафсири	102

ДАСТУРИ МЕТОДӢ ОИД БА ТАЪРИХИ ӮЗБЕКИСТОН

БАРОИ ГУРУҲҲОИ ТОЧИКӢ

Мухаррир:

Техник муҳаррир:

Мусахҳиш:

Саҳифаловчи:

Г. Муридova

Г. Самиева

А. Қлмандарова

М. Ортиқова

Нашриёт лицензияси А1 № 178. 08.12.2010. Оригинал – макетдан босинишга рухсат этилди: 17.10.2019. Ёзиими 60x84. Кегли 16 шлоили. «Times New Roman» тарии. Офсет босма усулида босилди. Офсет босма қоғози. Босма тобоғи 6,7. Адади 100. Букиртма №164.

Бухоро вилоят Матбуот ва ахборот бошқармаси
“Dardona” нашриёти: Бухоро шаҳри М.Иқбол кўчаси 11-уй.
Баҳоси келишилган нарҳда.

“Sadriiddin Salim Buxoriy” МЧЖ босмахонасида чоп этилди.
Бухоро шаҳри М.Иқбол кўчаси 11-уй. Тел.: 0(365) 221-26-45

Buxoro davlat universiteti
o'quv-metodik kengash 1-sonli
yig'ilishning k o' c h i r m a s i

28.08.2019

Buxoro shahri

KUN TARTIBI:

4. Turli masalalar.

4.1. Buxoro tarixi kafedrası o'qituvchisi, t.f.n F.X.Bobojonova hamda shu kafedra o'qituvchisi F.U.Temirovalarning "O'zbekiston tarixi fanidan (nomutaxassislik: tojik tilli guruhlar uchun)" deb nomlangan metodik qo'llanmasini nashrga tavsiya etish.

ESHITILDI:

G.Toirova (kengash kotibasi) Buxoro tarixi kafedrası o'qituvchisi, t.f.n F.X.Bobojonova hamda shu kafedra o'qituvchisi F.U.Temirovlarning "O'zbekiston tarixi fanidan (nomutaxassislik: tojik tilli guruhlar uchun)" deb nomlangan metodik qo'llanmasi nashrga tayyorlanganligini ma'lum qildi. Ushbu metodik qo'llanmaga BMTI dotsenti, tarix fanlari nomzodi B.Mirzaqulov va Buxoro davlat universiteti dotsenti, tarix fanlari nomzodi M.Qurbonovalar tomonidan ijobiy taqriz berilganligini ta'kidladi. Metodik qo'llanma muhokamasi haqidagi Tarix va madaniy meros fakul'teti (2019-yil 28 avgust) va Buxoro tarixi kafedrası (2019-yil 27 avgust) yig'ilish qarori bilan tanishtirildi.

Yuqoridagilarni inobatga olib o'quv-metodik kengash

QAROR QILADI:

1. Buxoro tarixi kafedrası o'qituvchisi, t.f.n F.X.Bobojonova hamda shu kafedra o'qituvchisi F.U.Temirovlarning "O'zbekiston tarixi fanidan (nomutaxassislik: tojik tilli guruhlar uchun)" deb nomlangan metodik qo'llanmasi nashrga tavsiya etilsin.

O'quv-uslubiy kengash raisi

Ergashov.M.Ys

O'quv-uslubiy kengash kotibasi

Toirova.G.I

Ko'chirma asliga to

O'quv-uslubiy kengash kotibasi

Toirova.G.I

Бухоро давлат университети Бухоро тарихи кафедраси ўқитувчиси
т.ф.н Ф.Х.Бобожонова ҳамда шу кафедра ўқитувчиси Ф.У.Темировнинг
Ўзбекистон тарихи фанидан
(номутахассислик: тожик тилли гуруҳлар учун) методик қўлланмасига
ТАҚРИЗ

Ўзбекистон Республикасида миллий истиқлол туфайли маънавий тикланиш ва ўзликни англаш, миллий қадриятларни тиклаш учун ҳам кенг имкониятлар юзага келди. Жамият тараққиётини таъминлашда, айниқса, юксак маънавиятга эришиш йўлида белгиланган мақсад ва вазифалар, Ўзбекистон тарихини ўрганиш давлат сиёсати даражасига кўтарилиши муҳим аҳамиятга молик бўлди. Шунинг учун ҳам Ўзбекистон тарихи масалаларини тадқиқ этиш долзарб масалалардан бири ҳисобланади.

Ўзбекистонда кенг миқёсда амалга оширилаётган ислохотлар жамият ҳаётининг барча жабҳаларини ўз ичига олиб, ҳал этилмаган, аммо ечимини кутаётган долзарб муаммоларни кўндаланг қилиб қўймоқда. Ушбу муаммоларни ҳал қилишда Ўзбекистон тарихининг ўрганишининг ҳам ўз ўрни бор.

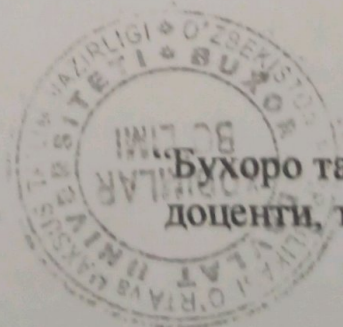
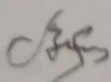
Ушбу методик қўлланма Ўзбекистон тарихи фан дастури асосида тайёрланган. Ўзбекистон тарихи фанидан (номутахассислик: тожик тилли гуруҳлар учун) методик қўлланмасида маърузалар матни, таянч иборалар, ҳар бир мавзу юзасидан адабиётлар, саволлар, тестлар ва дарс ўтишнинг методлари кўрсатилиб ўтилган.

Ўзбекистон тарихи фанидан (номутахассислик: тожик тилли гуруҳлар учун) методик қўлланмаси ўн иккита маърузани ўз ичига камраб олган. Шунингдек методик қўлланмада Ўзбекистон тарихининг барча мавзуларни комплекс тарзда ўрганилган.

Методик қўлланмада Ўзбекистон тарихи фанидан дарсни ўқишда янги педагогик технологиялардан унумли фойдаланилган. Дарс ўтишнинг методлари аниқ ва лўнда қилиб тушунтирилган.

Бухоро тарихи кафедраси ўқитувчиси т.ф.н Ф.Х.Бобожонова ҳамда шу кафедра ўқитувчиси Ф.У.Темировнинг Ўзбекистон тарихи фанидан (номутахассислик: тожик тилли гуруҳлар учун) методик қўлланмасини нашр этишга лойиқ деб ҳисоблайман.

Такризчи:

“Бухоро тарихи” кафедраси
доценти, т.ф.н. Курбонова.М

Бухоро давлат университети Бухоро тарихи кафедраси ўқитувчиси
т.ф.н Ф.Х.Бобожонова ҳамда шу кафедра ўқитувчиси Ф.У.Темировнинг
Ўзбекистон тарихи фанидан
(номутахассислик: тожик тилли гуруҳлар учун) методик қўлланмасига
ТАҚРИЗ

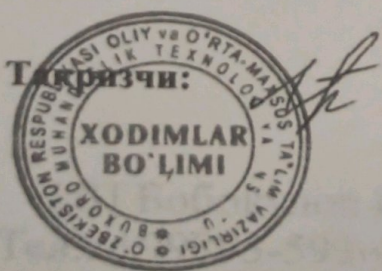
Мустақиллик йилларида тарихни асл манбалар ва маҳаллий тарихчиларнинг қўлёзма асарлари асосида кинесий таҳлил қилиш, объектив ҳамда холисона ўрганиш борасида салмоқли илмий ютуқлар қўлга киритилди. Аждодлардан қолган илмий, маънавий-маданий меросни ҳамда тарихий тажрибани ўзлаштирмасдан туриб истиқлол асосларини мустақамлаш мумкин эмас. Ўтмиш тарихи бугунги кун учун аҳамияти бекиёс эканлиги эса исбот талаб қилинмайди. Шунингдек, давр Ўзбекистон тарихини ўрганиш жараёнида тарихий ҳужжатларга мурожаат қилишимизни такозо қилади. Ушбу нуқтан назардан қараганда т.ф.н Ф.Х.Бобожонова ҳамда шу кафедра ўқитувчиси Ф.У.Темировнинг Ўзбекистон тарихи фанидан (номутахассислик: тожик тилли гуруҳлар учун) методик қўлланмасига илмий эҳтиёж давр талабдир.

Тожик тилли гуруҳлар учун тайёрланган методик қўлланма Ўзбекистон тарихи фан дастури асосида тайёрланган. Ўзбекистон тарихи фанидан (номутахассислик: тожик тилли гуруҳлар учун) методик қўлланмасида маърузалар матни, таянч иборалар, ҳар бир мавзу юзасидан адабиётлар, саволлар, тестлар ва дарс ўтишнинг методлари кўрсатилиб ўтилган.

Ўзбекистон тарихи фанидан (номутахассислик: тожик тилли гуруҳлар учун) методик қўлланмаси ўн иккита маърузани ўз ичига қамраб олган. Шунингдек методик қўлланмада Ўзбекистон тарихининг барча мавзуларни комплекс тарзда ўрганилган.

Ушбу методик қўлланмада Ўзбекистон тарихи фанидан дарсни ўтишда янги педагогик технологиялардан унумли фойдаланилган. Дарс ўтишнинг методлари аниқ қилиб тушунтирилган.

Бухоро давлат университети Бухоро тарихи кафедраси ўқитувчиси т.ф.н Ф.Х.Бобожонова ҳамда шу кафедра ўқитувчиси Ф.У.Темировнинг Ўзбекистон тарихи фанидан (номутахассислик: тожик тилли гуруҳлар учун) методик қўлланмасини нашр этишга лойиқ деб ҳисоблайман.

Бух МТИ “Ижтимоий фанлар” кафедраси
доценти, т.ф.н. Б.Т.Мирзақулов

Бухоро Давлат Университети Тарих ва маданий мерос факультети
кенгаши йиғилишининг 1-сон баённомасидан
КУЧИРМА

Бухоро шаҳри
2019 йил 28 август

Қатнашдилар:
Раис-Ж.Жўраев
Котиб- М.Б.Қурбонова
25 нафар кенгаш аъзолари
Қатнашдилар: 20 нафар

Кун тартиби

9. Турли масалалар.

9.2. Бухоро тарихи кафедраси ўқитувчиси, т.ф.н Ф.Х.Бобожонова ҳамда шу кафедра ўқитувчиси Ф.У.Темировнинг Ўзбекистон тарихи фанидан (номутахассислик: тожик тилли гуруҳлар учун) номли методик қўлланмасини нашрга тавсия этиш тўғрисида

Йиғилиш раиси Ж.Жўраев сўзи: Ҳурматли кенгаш аъзолари, Бухоро тарихи кафедраси ўқитувчиси, т.ф.н Ф.Х.Бобожонова ҳамда шу кафедра ўқитувчиси Ф.У.Темировнинг Ўзбекистон тарихи фанидан (номутахассислик: тожик тилли гуруҳлар учун) номли методик қўлланмаси тайёрлаган. Ушбу методик қўлланма Бухоро тарихи кафедрасининг 27.09.2019 йил 1-сонли йиғилишида муҳокама қилиниб, факультет кенгашига тавсия этилган. Методик қўлланмага Бухоро давлат университети доценти, тарих фанлари номзоди М.Б.Қурбонова, Бухоро Муҳандислик-технология институти доценти, тарих фанлари номзоди Бешим Мирзақуловлар ижобий тақриз берганлар.

Факультет кенгаш аъзолари Бухоро тарихи кафедраси ўқитувчиси, т.ф.н Ф.Х.Бобожонова ҳамда шу кафедра ўқитувчиси Ф.У.Темировнинг Ўзбекистон тарихи фанидан (номутахассислик: тожик тилли гуруҳлар учун) номли методик қўлланмаси талабга жавоб беришини таъкидлаб, кенгаш раиси Ж.Жўраевнинг фикрини маъқулладилар ва ушбу методик қўлланмани нашрга тавсия этдилар.

ҚАРОР ҚАБУЛ ҚИЛИНДИ:

1. Бухоро давлат университети Бухоро тарихи кафедраси ўқитувчиси, т.ф.н Ф.Х.Бобожонова ҳамда шу кафедра ўқитувчиси Ф.У.Темировнинг Ўзбекистон тарихи фанидан (номутахассислик: тожик тилли гуруҳлар учун) номли методик қўлланмаси нашрга тавсия этилсин.
2. Факультетнинг ушбу қарорини тасдиқлаш университет ўқув-методик Кенгашидан сўралсин.

Кенгаш раиси:
Котиба:

Ж.Р.Жўраев
М.Б.Қурбонова

Бухоро давлат университети Бухоро тарихи кафедрасининг №1-сон
йиғилиши баённомасидан
КЎЧИРМА

БухДУ Бухоро тарихи
227-хона

2019 йил, 27 август

Қатнашдилар: Йиғилиш раиси Ф.У.Темиров,
т.ф.д., проф. Х.Х.Тўраев, т.ф.н., доцент М.Б.Қурбонова,
т.ф.н., доцент Г.Н.Қурбанов, т.ф.н. Ф.Х.Бобожонова, тарих
фанлари бўйича фалсафа докторлари (PhD) О.А.Кличев,
Д.Жамолова, катта ўқитувчилар Б.Болтаев, Ш.Ё.Қудратов,
Н.А.Жумаева, ўқитувчилар О.И.Ражабов, Д.Ш.Муродова,
Ш.У.Бобожонов, Г.Б.Тўраева, А.Т.Очилов, Б.Ғ.Қурбанов,
Д.Абдуллаева, А.Болтаев, Ш.Шодиева, М.Мубинов ва
кабинет мудири Х.Б.Ходжаевалар

6.1. Бухоро давлат университети Бухоро тарихи кафедраси ўқитувчиси, т.ф.н
Ф.Х.Бобожонова ҳамда шу кафедра ўқитувчиси Ф.У.Темировнинг
Ўзбекистон тарихи фанидан (номутахассислик: тожик тилли гуруҳлар учун)
номли методик қўлланмасини нашрга тавсия этиш тўғрисида

Эшитилди: Йиғилиш раиси Ф.У.Темиров:

Хурматли кафедра аъзолари, бугунги кафедра йиғилиши кун тартибига
Бухоро давлат университети Бухоро тарихи кафедраси ўқитувчиси, т.ф.н
Ф.Х.Бобожонова ҳамда шу кафедра ўқитувчиси Ф.У.Темировнинг
Ўзбекистон тарихи фанидан (номутахассислик: тожик тилли гуруҳлар учун)
номли методик қўлланмасини нашрга тавсия этиш масаласи кун тартибига
қўйилган.

Ушбу ўқув қўлланма талабаларга - тарихимизнинг муҳим
воқеаларини манбалар асосида ўрганиш учун ёрдамчи манба бўлиб хизмат
қилади. Методик қўлланмага Бухоро давлат университети доценти, тарих
фанлари номзоди М.Б.Қурбонова, Бухоро Муҳандислик-технология
институтини доценти, тарих фанлари номзоди Бешир Мирзақуловлар ижобий
тақриз берганлар.

Кафедра аъзолари мазкур методик қўлланмани кўриб чиқиб, уни бир
овоздан маъқуллаб, нашрга тавсия этишларини билдирдилар.

Қарор қабул қилинди:

1. Бухоро давлат университети Бухоро тарихи кафедраси
ўқитувчиси, т.ф.н Ф.Х.Бобожонова ҳамда шу кафедра ўқитувчиси
Ф.У.Темировнинг Ўзбекистон тарихи фанидан (номутахассислик:
тожик тилли гуруҳлар учун) номли методик қўлланмаси нашрга тавсия
этилсин.
2. Мазкур қарорни тасдиқлаш факультет кенгашидан сўралсин.

Йиғилиш раиси
Котиб

Темиров Ф.У.
Бобожонов Ш.У.